



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 14.12.2020
COM(2020) 804 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Ετήσια έκθεση 2020

**σχετικά με την εφαρμογή των μέσων χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης της
Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2019**

{SWD(2020) 336 final}

Πίνακας περιεχομένων

Υλοποίηση των παγκόσμιων δεσμεύσεων	1
Η ΕΕ ως ισχυρός παγκόσμιος παράγοντας	2
Ανθρωπιστική βοήθεια	3
Εφαρμογή της ατζέντας του 2030	3
Παγκόσμιες προτεραιότητες	4
Πράσινη Συμφωνία	4
Συμμαχίες για βιώσιμη ανάπτυξη	5
Ανθρώπινη ανάπτυξη	6
Συμπράξεις στον τομέα της μετανάστευσης	7
Ειρήνη και ασφάλεια	7
Ανθρώπινα δικαιώματα, δημοκρατία, θεμελιώδεις αξίες	8
Τεχνολογία και καινοτομία	9
Παγκόσμια εμβέλεια	10
Αφρική	10
Ασία, Κεντρική Ασία και Ειρηνικός	11
Περιοχή διεύρυνσης	11
Ευρωπαϊκή γειτονία	12
Λατινική Αμερική και Καραϊβική	13
Περιοχή του Κόλπου στη Μέση Ανατολή	14

Υλοποίηση των παγκόσμιων δεσμεύσεων

Το 2019 η γεωπολιτική αστάθεια συνεχίστηκε, αλλά η Ευρωπαϊκή Ένωση εξακολούθησε να εργάζεται για τη διασφάλιση της ειρήνης, της δικαιοσύνης και της ευημερίας στον κόσμο. Ο πλανήτης μας και οι λαοί του υφίστανται ραγδαίες αλλαγές και βιώνουν διατάραξη του περιβάλλοντος, πολιτική αποδιοργάνωση και τεχνολογικές ανατροπές.

Σε αυτόν τον ολοένα και πιο ασταθή κόσμο, η ΕΕ αντέδρασε συνολικά, χρησιμοποιώντας ολόκληρο το φάσμα των πολιτικών και των εργαλείων της, σε τομείς που εκτείνονται από τη διπλωματία και την οικονομία, την ασφάλεια και το εμπόριο έως τις δράσεις βιώσιμης ανάπτυξης ή την ανθρωπιστική βοήθεια. Κατά τη διάρκεια του 2019 η ΕΕ συνέχισε τις εργασίες της για τη μεταρρύθμιση του πολυμερούς συστήματος και τη διατήρηση της παγκόσμιας ηγετικής θέσης της έναντι των σημερινών και των μελλοντικών προκλήσεων, ενώ ενίσχυσε παράλληλα τη συνεργασία και τις συμπράξεις της με περιφερειακούς οργανισμούς που έχουν καίρια σημασία για τη διασφάλιση της παγκόσμιας βιώσιμης ανάπτυξης, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αποτελεσματικής διεθνούς συνεργασίας.

Στην παρούσα έκθεση περιγράφονται βασικές πτυχές της χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ για τη διεθνή συνεργασία και ανάπτυξη, την ανθρωπιστική βοήθεια, την εξωτερική πολιτική και τη διεύρυνση κατά τη διάρκεια του 2019¹. Καταδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο ο μεγαλύτερος εμπορικός συνασπισμός και η μεγαλύτερη πηγή επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας παγκοσμίως συμβάλλει στη βελτίωση της ζωής εκατομμυρίων ανθρώπων σε περισσότερες από 120 χώρες ανά τον κόσμο, καταπολεμά την ανισότητα, προασπίζει την ανθρώπινη ανάπτυξη, παρέχει στους νέους τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους και στηρίζει τη δίκαιη και βιώσιμη ανάπτυξη και τις κοινωνίες σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Κατά τη διάρκεια του 2019 η ΕΕ και τα κράτη μέλη της επένδυσαν στον τομέα της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας 75,2 δισ. EUR, δηλαδή το 55,2 % της συνολικής παγκόσμιας βοήθειας².

Η ΕΕ ως ισχυρός παγκόσμιος παράγοντας

Η παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας³ παρέχει στην ΕΕ τη δυνατότητα να ενεργεί συλλογικά για την αντιμετώπιση σύνθετων παγκόσμιων προκλήσεων. Κατά την επιδίωξη των πέντε αρχικών προτεραιοτήτων της στρατηγικής⁴, το 2019 η ΕΕ εξακολούθησε να προωθεί μια παγκόσμια τάξη βασισμένη στο διεθνές δίκαιο που θα έχει ως πυρήνα τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, σε συνεργασία με περιφερειακούς οργανισμούς. Η πρωτοποριακή τριμερής εταιρική σχέση μεταξύ της Αφρικανικής Ένωσης, της ΕΕ και των Ηνωμένων Εθνών προετοίμασε το έδαφος για στενότερη συνεργασία στο πλαίσιο του ευρύτερου θεματολογίου για την ειρήνη και την ασφάλεια, ενώ η παροχή στήριξης για την κοινή δύναμη της G5 Σαχέλ ανέδειξε τη σημασία της επένδυσης σε περιφερειακές εταιρικές σχέσεις στον τομέα της ασφάλειας.

¹ Για λεπτομέρειες, βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα ετήσια έκθεση, μέρος Ι, εισαγωγή.

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_20_674

³ https://eeas.europa.eu/topics/eu-global-strategy/17304/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_el

⁴ Ασφάλεια και άμυνα· ανθεκτικότητα· μια ολοκληρωμένη προσέγγιση· σύνδεση εσωτερικών-εξωτερικών πτυχών· και περιφερειακές και θεματικές στρατηγικές.

Το 2019 η ΕΕ διατήρησε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση έναντι των συγκρούσεων και των κρίσεων στον τομέα της ασφάλειας μέσω παρεμβάσεων στο πλαίσιο του μηχανισμού συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη⁵, καθώς και μέσω δράσεων κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι δράσεις αυτές κάλυπταν σημαντικές κρίσεις σε χώρες όπως το Αφγανιστάν, η Βενεζουέλα, το Ιράκ, η Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, ο Λίβανος, η Λιβύη, το Μάλι, η Νιγηρία, το Νότιο Σουδάν, η Ουκρανία, το Πακιστάν, η Σομαλία, το Σουδάν, η Συρία, η Τουρκία και η Υεμένη.

Η ΕΕ αποτελεί έναν από τους λίγους παράγοντες με παγκόσμια παρουσία και ολοκληρωμένη εργαλειοθήκη πολιτικής και αναλαμβάνει επί του παρόντος μεγαλύτερη ευθύνη για την άμυνα της και για την παροχή βοήθειας στους εταίρους της σε θέματα ειρήνης και ασφάλειας. Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί όσον αφορά τη συντονισμένη ετήσια επανεξέταση στον τομέα της άμυνας⁶, τη Στρατιωτική Δυνατότητα Σχεδίασης και Διεξαγωγής Επιχειρήσεων⁷, το ευρωπαϊκό πρόγραμμα βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας, την κοινή δήλωση ΕΕ-NATO⁸ και τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία⁹ αποτελούν σημαντικά και ιστορικά επιτεύγματα. Στο πλαίσιο της εργαλειοθήκης εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, οι προσπάθειες για τη δημιουργία θεσμών, συμπεριλαμβανομένων των εργαλείων τεχνικής βοήθειας και ανταλλαγής πληροφοριών και αδελφοποιήσεων, εξακολούθησαν να προωθούν τις μεταρρυθμίσεις και να προάγουν τις στρατηγικές πολιτικές της ΕΕ στις χώρες εταίρους.

Η ΕΕ, ως ο μεγαλύτερος εμπορικός συνασπισμός και η μεγαλύτερη πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων παγκοσμίως, εξακολουθεί να συνεργάζεται με διεθνείς εταίρους για την προώθηση ενός ελεύθερου και δίκαιου διεθνούς συστήματος συναλλαγών, μεταξύ άλλων μέσω της μεταρρύθμισης του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Ανθρωπιστική βοήθεια

Το 2019 οι ανθρωπιστικές ανάγκες παρέμειναν σε πρωτοφανή υψηλά επίπεδα λόγω πολύπλοκων κρίσεων, οι οποίες οδηγούν συχνά σε μαζικό εκτοπισμό πληθυσμών, φυσικών καταστροφών και επιδημιών. Η ΕΕ εξακολούθησε να αποτελεί κορυφαίο χορηγό ανθρωπιστικής βοήθειας, με την κινητοποίηση 2,4 δισ. EUR για την ανακούφιση εκατομμυρίων ανθρώπων σε περισσότερες από 80 χώρες.

Σημαντικό ποσοστό της βοήθειας της ΕΕ συνέδραμε ανθρώπους που πλήττονται από κρίσεις στη Συρία και τις γειτονικές χώρες. Η Επιτροπή συνέχισε να εφαρμόζει την ανθρωπιστική συνιστώσα της διευκόλυνσης της ΕΕ για τους πρόσφυγες στην Τουρκία¹⁰, κυρίως μέσω του Κοινωνικού Διχτυού Ασφαλείας Έκτακτης Ανάγκης¹¹.

⁵ https://ec.europa.eu/fpi/news/eu%E2%80%99s-instrument-contributing-stability-and-peace-icsp_en

⁶ [https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-\(card\)](https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-(card))

⁷ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8798-2019-INIT/en/pdf>

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/07/10/eu-nato-joint-declaration/>

⁹ Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2017/2315 του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2017, για τη θεσμοθέτηση μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας (PESCO) και την κατάρτιση του καταλόγου των συμμετεχόντων κρατών μελών (ΕΕ L 331 της 14.12.2017, σ. 57).

¹⁰ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en

¹¹ https://ec.europa.eu/echo/essn_en

Το 2019 ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ¹² ενεργοποιήθηκε 20 φορές για καταστροφές εντός και εκτός της ΕΕ, μεταξύ άλλων για καταστροφικές δασικές πυρκαγιές στη Βολιβία, τη Γουατεμάλα, το Ισραήλ και τον Λίβανο.

Εφαρμογή της ατζέντας του 2030

Κατά τη διάρκεια του 2019, και σύμφωνα με την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη, η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει την εφαρμογή της ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, του προγράμματος δράσης της Αντίς Αμπέμπα για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης και της συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή σε παγκόσμιο επίπεδο, σε άμεση συνεργασία με τις χώρες εταίρους.

Οι αυξανόμενες ανισότητες, η εντεινόμενη πείνα, η υπερθέρμανση του πλανήτη, η απώλεια της βιοποικιλότητας, οι κοινωνικές αναταραχές, οι συγκρούσεις και η μετανάστευση επιδεινώνουν τις τάσεις και αποτυπώνονται σε ολόκληρη την ατζέντα του 2030. Στο πλαίσιο της συνόδου κορυφής για τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ), η οποία διεξήχθη το 2019, αξιολογήθηκε η πρόοδος που έχει επιτευχθεί και υπογραμμίστηκε η ανάγκη αλλαγής των τρόπων και της ταχύτητας ανάπτυξης για την τήρηση της προθεσμίας του 2030. Στο περιθώριο της συνόδου κορυφής εγκρίθηκε κοινή δήλωση ΕΕ-ΑΚΕ (Οργανισμός Κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού) σχετικά με την εφαρμογή της ατζέντας του 2030 και των ΣΒΑ, στην οποία επαναβεβαιώνεται η δέσμευση για την ατζέντα του 2030 και επιδιώκεται η ενίσχυση της συνεργασίας για την επιτάχυνση της υλοποίησης των ΣΒΑ ώστε να μη μείνει κανείς στο περιθώριο.

Στο πολιτικό φόρουμ υψηλού επιπέδου των Ηνωμένων Εθνών, το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Νέα Υόρκη τον Ιούλιο, η ΕΕ παρουσίασε την πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την ατζέντα του 2030 και τους ΣΒΑ τόσο στην Ένωση όσο και μέσω της διεθνούς συνεργασίας της ΕΕ. Στις βασικές πρωτοβουλίες που παρουσιάστηκαν στην εκδήλωση αυτή περιλαμβάνονταν το έγγραφο προβληματισμού της ΕΕ με τίτλο «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030»¹³, η έκθεση παρακολούθησης της Eurostat του 2019 σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά τους ΣΒΑ, η πρώτη κοινή συγκεφαλαιωτική έκθεση σχετικά με την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη του 2017 και η έκθεση της ΕΕ του 2019 για τη συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής.

Ο κοινός προγραμματισμός, τα κοινά πλαίσια αποτελεσμάτων και η από κοινού εφαρμογή αυξάνουν τον αντίκτυπο των ευρωπαϊκών ταμείων στην επίτευξη των ΣΒΑ. Κατά τη διάρκεια του 2019 δρομολογήθηκαν κοινά έγγραφα προγραμματισμού στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, την Ονδούρα και το Μάλι, ενώ επεκτάθηκε και η ευρωπαϊκή στρατηγική αναπτυξιακής συνεργασίας για την Καμπότζη. Έως τον Δεκέμβριο είχαν εκδοθεί 20 έγγραφα κοινού προγραμματισμού.

Η εμβέλεια των δραστηριοτήτων δημιουργίας θεσμών επεκτάθηκε σε χώρες που καλύπτονται από τις αναπτυξιακές πολιτικές της ΕΕ παγκοσμίως. Στόχος ήταν η υποστήριξη των προτεραιοτήτων πολιτικής της ΕΕ και η παροχή βοήθειας στις χώρες ώστε να εφαρμόσουν τις εθνικές αναπτυξιακές στρατηγικές τους σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτόν στην επίτευξη της ατζέντας του 2030 και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

¹² https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en

¹³ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_el

Παγκόσμιες προτεραιότητες

Στο τέλος του 2019 η πρόεδρος της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενσωμάτωσε περαιτέρω τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης στη χάραξη πολιτικής και τη δράση της ΕΕ, υπογραμμίζοντας τη συνεχή δέσμευση της ΕΕ για τη βιωσιμότητα.

Πράσινη Συμφωνία

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία¹⁴, η οποία παρουσιάστηκε στο τέλος του 2019, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής της Επιτροπής για την εφαρμογή της ατζέντας του 2030 και των ΣΒΑ, καθώς και για την καθοδήγηση της οικονομίας και της κοινωνίας της Ευρώπης προς μια πιο βιώσιμη πορεία. Η **κλιματική αλλαγή** αποτελεί μια από τις κύριες προκλήσεις με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπος ο πλανήτης, μια προτεραιότητα για την εξωτερική δράση της ΕΕ και κεντρικό θέμα της Πράσινης Συμφωνίας.

Κατά τη διάρκεια του 2019 η ΕΕ ενίσχυσε την προσέγγισή της όσον αφορά τη δράση για το κλίμα μέσω προγραμμάτων όπως η «Παγκόσμια Συμμαχία για την κλιματική αλλαγή +»¹⁵, με στόχο την ανάπτυξη ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή στις χώρες εταίρους, ιδίως στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και στα αναπτυσσόμενα μικρά νησιωτικά κράτη, με τη χρηματοδότηση 80 και πλέον έργων.

Μέσω του προγράμματος με τίτλο «Local Climate Adaptive Living Facility»¹⁶ διοχετεύτηκε χρηματοδότηση για το κλίμα σε περισσότερες από 240 τοπικές κυβερνήσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν 6 εκατομμύρια ανθρώπους σε 14 χώρες. Μια κλιμακούμενη δεύτερη φάση ξεκίνησε στο τέλος του 2019.

Η **βιώσιμη ενέργεια** έχει καίρια σημασία για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και βρίσκεται στο επίκεντρο της Πράσινης Συμφωνίας. Το 2019 η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει την πρόσβαση σε βιώσιμη ενέργεια ανά τον κόσμο, καθώς και δράσεις για την ενεργειακή απόδοση. Τον Δεκέμβριο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τον στόχο της ΕΕ να καταστεί η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050.

Η **πρόσβαση σε ύδρευση και αποχέτευση** αποτελεί οικουμενικό ανθρώπινο δικαίωμα. Το 2019 η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει την πρόσβαση σε ύδρευση και αποχέτευση, τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων και την ανάπτυξη ικανοτήτων.

Η Ιορδανία πλήττεται από σοβαρά προβλήματα λειψυδρίας. Χρηματοδότηση ύψους 21,5 εκατ. EUR από το Περιφερειακό Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης βελτίωσε τις υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης για περισσότερους από ένα εκατομμύριο ανθρώπους στο κυβερνείο του Irbid.

Η ΕΕ προωθεί την **ανάπτυξη πράσινων επιχειρήσεων** σε βασικές αξιακές αλυσίδες και στηρίζει τη χρηματοδότηση για την παγκόσμια μετάβαση στην κυκλική οικονομία. Η πρωτοβουλία «SWITCH to Green» («Μετάβαση στην πράσινη ανάπτυξη») αποτελεί την εμβληματική πρωτοβουλία της ΕΕ στον τομέα αυτόν.

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_el

¹⁵ <https://www.gcca.eu/>

¹⁶ <https://www.uncdf.org/local/homepage>

Η απώλεια βιοποικιλότητας και η υποβάθμιση πολλών οικοσυστημάτων συνιστά σημαντική πρόκληση. Η ανακοίνωση του 2019 με τίτλο «Εντατικοποίηση της δράσης της ΕΕ για την προστασία και την αποκατάσταση των δασών του πλανήτη»¹⁷ προσφέρει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την καταπολέμηση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών.

Το 2019 η Επιτροπή ανανέωσε τη χρηματοδότηση από το ταμείο εταιρικής σχέσης για τα οικοσυστήματα ζωτικής σημασίας (Critical Ecosystem Partnership Fund), το οποίο διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στη χρηματοδότηση σημαντικών περιοχών βιοποικιλότητας σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Συμμαχίες για βιώσιμη ανάπτυξη

Η συνεργασία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την υλοποίηση των ΣΒΑ. Η παγκόσμια ευημερία μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη διασφάλιση **αξιοπρεπούς απασχόλησης και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης** για όλους. Το 2019 η ΕΕ στήριξε δράσεις όπως το «Πρόγραμμα βιώσιμου επενδυτικού κλίματος και αξιακών αλυσίδων II», με σκοπό τη χρηματοδότηση παγκόσμιων και ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών για την προώθηση βασικών πτυχών του επενδυτικού κλίματος, του εμπορίου και της ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα.

Στο επίκεντρο του Εξωτερικού Επενδυτικού Σχεδίου (ΕΕΣ) της Επιτροπής βρίσκεται το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΤΒΑ), το οποίο συνδυάζει ένα νέο μέσο εγγυήσεων με δύο περιφερειακές επενδυτικές πλατφόρμες, την Επενδυτική Πλατφόρμα για την Αφρική και την Επενδυτική Πλατφόρμα Γειτονίας, για τη στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων σε λιγότερο ανεπτυγμένα και πιο ριψοκίνδυνα επιχειρηματικά περιβάλλοντα. Έως το τέλος του 2019 το ΕΤΒΑ είχε κινητοποιήσει περίπου 4,6 δισ. EUR από κονδύλια της ΕΕ, τα οποία αναμένεται να αποφέρουν επενδύσεις ύψους 47 δισ. EUR.

Στο πλαίσιο του Μέσου Εταιρικής Σχέσης¹⁸, υπεγράφη, στο τέλος του 2019, σύμβαση ύψους 5,7 εκατ. EUR βάσει μιας νέας εταιρικής σχέσης ΕΕ-ΟΟΣΑ, η οποία θα συμβάλει στη διαμόρφωση επιχειρηματικών μοντέλων για βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς και πιο δίκαιη ανάπτυξη.

Κατά τη διάρκεια του 2019 δημιουργήθηκαν δύο καταπιστευματικά ταμεία σε συνεργασία με τον Όμιλο της Παγκόσμιας Τράπεζας, με σκοπό τη διερεύνηση φιλικών προς τις επιχειρήσεις επενδυτικών συνθηκών: ένα ταμείο για την παροχή βοήθειας σε χώρες και περιφερειακές οικονομικές κοινότητες στην περιοχή ΑΚΕ (12 εκατ. EUR) και ένα ταμείο για τη στήριξη της υποσαχάριας Αφρικής (10 εκατ. EUR).

Όσον αφορά την ανατολική εταιρική σχέση, περισσότερα από 40 περιφερειακά και διμερή προγράμματα στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «EU4Business» παρείχαν σημαντική στήριξη για την ανάπτυξη των ΜΜΕ, συμπληρώνοντας τα εθνικά σχέδια μεταρρυθμίσεων.

Η **εξάλειψη της φτώχειας** σε όλες της τις διαστάσεις, η καταπολέμηση των διακρίσεων και των ανισοτήτων, καθώς και η μέριμνα ώστε να μη μείνει κανείς στο περιθώριο, βρίσκονται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης για την ανάπτυξη.

¹⁷ COM(2019) 352 final της 23ης Ιουλίου 2019.

¹⁸ https://ec.europa.eu/fpi/what-we-do/partnership-instrument-advancing-eus-core-interests_en

Ποσοστό άνω του 50 % του παγκόσμιου πληθυσμού δεν καλύπτεται από παροχές κοινωνικής προστασίας. Η ΕΕ στηρίζει προγράμματα κοινωνικής προστασίας σε 26 χώρες, τα οποία αντιστοιχούν σε συνολικές επενδύσεις ύψους ενός δισεκατομμυρίου EUR.

Σύμφωνα με την παγκόσμια έκθεση του 2019 για τις επισιτιστικές κρίσεις (2019 Global Report on Food Crises), το 2018 περισσότεροι από 113 εκατομμύρια άνθρωποι σε 53 χώρες βίωσαν **οξεία πείνα**, η οποία έχρηζε επείγουσας βοήθειας. Η ΕΕ συνεργάζεται με τους εταίρους για την αντιμετώπιση της πείνας και του παιδικού και μητρικού υποσιτισμού, μεταξύ άλλων με την προώθηση της βιώσιμης και ανθεκτικής γεωργίας.

Η πρωτοβουλία «Ανάπτυξη έξυπνης καινοτομίας μέσω της έρευνας στη γεωργία» (DeSIRA) που χρηματοδοτείται από την ΕΕ έχει κινητοποιήσει περίπου 95 εκατ. EUR για την ανάπτυξη εθνικών, περιφερειακών και παγκόσμιων ικανοτήτων καινοτομίας.

Ανθρώπινη ανάπτυξη

Η **καλή υγεία** αποτελεί ουσιαστική βάση για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η ΕΕ στηρίζει τις χώρες εταίρους στην επιδίωξη μιας προσέγγισης «ενσωμάτωσης της διάστασης της υγείας σε όλες τις πολιτικές» για τη βιώσιμη βελτίωση της ποιότητας, της κάλυψης και της οικονομικής προσιτότητας της υγειονομικής περίθαλψης και την ενίσχυση των συστημάτων υγείας.

Το ήμισυ της βοήθειας της ΕΕ στον τομέα της υγείας (2,6 δισ. EUR κατά την περίοδο 2014-2020) διατίθεται σε παγκόσμιες πρωτοβουλίες, όπως το Παγκόσμιο Ταμείο για την Καταπολέμηση του AIDS, της Φυματίωσης και της Ελονοσίας, η Παγκόσμια Συμμαχία για τα Εμβόλια και την Ανοσοποίηση (Συμμαχία για τα Εμβόλια), η Εταιρική Σχέση για την Καθολική Κάλυψη Υγείας του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό.

Κατά τη διάρκεια του 2019 η Επιτροπή δεσμεύτηκε να διαθέσει 550 εκατ. EUR στο Παγκόσμιο Ταμείο για την περίοδο 2020-2022.

Η **εκπαίδευση** έχει καίρια σημασία για τη διαμόρφωση των μελλοντικών γενεών και αποτελεί βασικό παράγοντα διευκόλυνσης της βιώσιμης ανάπτυξης, της ποιοτικής απασχόλησης και της ισότητας.

Η ΕΕ στηρίζει την εκπαίδευση σε περίπου 100 χώρες και μέσω συμπράξεων όπως η «Παγκόσμια Σύμπραξη για την Εκπαίδευση» («Global Partnership for Education», GPE) και «Η εκπαίδευση δεν μπορεί να περιμένει» («Education Cannot Wait»).

Η ΕΕ, μέσω της στήριξης που παρέχει για την GPE, έχει συμβάλει στην εγγραφή 77 εκατομμυρίων παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Συμπράξεις στον τομέα της μετανάστευσης

Η ΕΕ συνέχισε να εφαρμόζει **ισορροπημένη προσέγγιση όσον αφορά τη μετανάστευση**. Το 2019 ο αριθμός των διεθνών μεταναστών παγκοσμίως ανήλθε σε σχεδόν 272 εκατομμύρια, σχεδόν 70,8 εκατομμύρια άνθρωποι είναι βιαίως εκτοπισθέντες σε ολόκληρο τον κόσμο, ενώ ο παγκόσμιος προσφυγικός πληθυσμός ανέρχεται σε 25,9 εκατομμύρια. Οι περισσότεροι πρόσφυγες συνέχισαν να φιλοξενούνται σε αναπτυσσόμενες περιοχές.

Η μετανάστευση μπορεί επίσης **να αυξήσει την ανισότητα**, και η ΕΕ έχει εντείνει τις προσπάθειές της προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η μετανάστευση οδηγεί στην οικονομική μεγέθυνση χωρίς

αποκλεισμούς και στη βιώσιμη ανάπτυξη στις χώρες καταγωγής, διέλευσης και προορισμού, ώστε να επωφελούνται όλες οι κοινότητες. Τον Ιούνιο η Επιτροπή δημοσίευσε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της με τίτλο «Αντιμετώπιση των ανισοτήτων στις χώρες-εταίρους»¹⁹, ενώ τον Νοέμβριο το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα με τα οποία καλεί την ΕΕ και τα κράτη μέλη να επισπεύσουν τις προσπάθειές τους²⁰.

Το 2019 το Καταπιστευματικό Ταμείο Εκτάκτου Ανάγκης της ΕΕ για την Αφρική ενέκρινε και στις τρεις περιοχές του (Σαχέλ και Λίμνη Τσαντ, Κέρας της Αφρικής και Βόρεια Αφρική) 36 επιπλέον προγράμματα και 16 «συμπληρωματικές ενισχύσεις», συνολικού ύψους 851 εκατ. EUR.

Ειρήνη και ασφάλεια

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2019, ο μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη εξακολούθησε να αποτελεί βασικό εργαλείο για τη διπλωματία της ΕΕ σε καταστάσεις κρίσης και στην προσπάθειά της για τη διασφάλιση σταθερότητας, την πρόληψη και τη διευθέτηση συγκρούσεων και την οικοδόμηση της ειρήνης. Και οι 46 δράσεις αντιμετώπισης κρίσεων που εγκρίθηκαν ανταποκρίνονταν ευθέως στις πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ και ήταν συμπληρωματικές προς τις εργασίες των αποστολών της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας.

Το 2019 η χρήση της ανάπτυξης ικανοτήτων για τη στήριξη της ασφάλειας και της ανάπτυξης ενισχύθηκε περαιτέρω με νέες δράσεις που δρομολογήθηκαν στη Μπουρκίνα Φάσο, τον Νίγηρα, τη Σομαλία και το Τατζικιστάν.

Δρομολογήθηκε επίσης μια παγκόσμια δράση για τη στήριξη περιφερειακών κέντρων κατάρτισης στη Δυτική Αφρική, την Ανατολική Αφρική και τη Μέση Ανατολή, με σκοπό την κατάρτιση στρατιωτικών παραγόντων στους τομείς της υγείας, της αποναρκοθέτησης και της πολιτικής προστασίας.

Συνεχίστηκαν οι εργασίες για τον συντονισμό των διεθνών προσπαθειών που καταβάλλονται σε συγκρουσιακά και μετασυγκρουσιακά πλαίσια με τα Ηνωμένα Έθνη και άλλους διεθνείς οργανισμούς, κυρίως με την Παγκόσμια Τράπεζα και την Αφρικανική Τράπεζα Ανάπτυξης, με στόχο τη στήριξη της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και την αποτύπωση της ισχυρής δέσμευσης της ΕΕ υπέρ της πολυμερούς προσέγγισης.

Το 2019 η πρώτη συνεισφορά της ΕΕ στο Ταμείο Οικοδόμησης της ειρήνης των Ηνωμένων Εθνών πραγματοποιήθηκε μέσω του μηχανισμού συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη.

Τον Ιούλιο οι πυρηνικές εγκαταστάσεις του Τσερνομπίλ επιστράφηκαν στις ουκρανικές αρχές μετά την ολοκλήρωση της μεγαλύτερης προσπάθειας διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας. Η ΕΕ χορήγησε μέσω του ευρωπαϊκού μηχανισμού συνεργασίας στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας 431,6 εκατ. EUR στο πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας στην Κοινοπολιτεία των Ανεξάρτητων Κρατών.

Η ΕΕ συνέχισε να προωθεί το **κράτος δικαίου, την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και την ενίσχυση των ικανοτήτων των δικαστικών θεσμών** σε χώρες εταίρους ανά τον κόσμο.

¹⁹ SWD(2019) 280 final της 16ης Ιουνίου 2019.

²⁰ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2019/11/25/addressing-inequality-in-partner-countries-council-adopts-conclusions/>

Ανθρώπινα δικαιώματα, δημοκρατία, θεμελιώδεις αξίες

Το 2019 σηματοδότησε την τελική φάση εφαρμογής του **σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2015-2019)**, το οποίο αποσκοπεί στη στήριξη των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ελευθεριών της έκφρασης, του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι, της απαγόρευσης των διακρίσεων και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων. Το 2019 η ΕΕ χρησιμοποίησε το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα για να χρηματοδοτήσει περίπου 268 έργα αξίας 119,5 εκατ. EUR.

Στο τέλος του 2019 οι μηχανισμοί της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανανεώθηκαν για άλλα 3 έτη.

Σε μια συγκυρία που χαρακτηρίζεται από συνεχιζόμενες προκλήσεις για την παγκόσμια δημοκρατία, η ΕΕ επαναβεβαίωσε τη **δέσμευσή της για την εδραίωση δημοκρατικών διαδικασιών** με προγράμματα συνολικού ύψους άνω των 47,2 εκατ. EUR σε 30 χώρες.

Η ΕΕ τοποθέτησε 8 αποστολές παρατήρησης εκλογών, 6 αποστολές εκλογικών εμπειρογνομόνων και 7 αποστολές παρακολούθησης και ανέπτυξε μια δημόσια βάση δεδομένων με τις συστάσεις που εξέδωσαν οι αποστολές παρατήρησης εκλογών. Η ΕΕ στήριξε επίσης τοπικούς παρατηρητές εκλογών σε 11 χώρες.

Η **ισότητα των φύλων** και η χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών αποτελούν θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ και της διεθνούς αναπτυξιακής πολιτικής της. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων καλύπτει τρεις βασικούς τομείς προτεραιότητας: διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας των κοριτσιών και των γυναικών· προώθηση των κοινωνικοοικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών· και ενίσχυση της φωνής και της συμμετοχής των κοριτσιών και των γυναικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Το 2019 συνεχίστηκε η υλοποίηση της πρωτοβουλίας «Spotlight»²¹, μιας μετασχηματιστικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών παγκοσμίως. Το πρόγραμμα «Safe and Fair» (Ασφαλείς και δίκαιες συνθήκες) (25 εκατ. EUR) βελτιώνει τις συνθήκες εργασίας των μεταναστριών που μετακινούνται από 11 χώρες του Συνδέσμου κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) προς χώρες του Κόλπου.

Το πρόγραμμα με τίτλο «WeEmpower», ύψους 22,5 εκατ. EUR, αυξάνει τη δέσμευση του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στην εργασία.

Η ΕΕ δρομολόγησε επίσης ένα πρόγραμμα ύψους 3,75 εκατ. EUR για την περαιτέρω ενίσχυση των περιφερειακών και διεθνών δικτύων εθνικών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ δημοσίευσε επίσης μια πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των λεσβιών, των ομοφυλόφιλων, των αμφιφυλόφιλων, των διεμφυλικών και/ή των μεσοφυλικών. Αναλήφθηκαν επίσης δράσεις για την αντιμετώπιση των αυξανόμενων προκλήσεων που αφορούν την ελευθερία της έκφρασης και την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης. Χρηματοδοτήθηκαν διάφορα έργα στο πλαίσιο του μηχανισμού τεχνικής βοήθειας «Media4Democracy».

²¹ <https://www.spotlightinitiative.org/>

Τεχνολογία και καινοτομία

Μια συνεισφορά ύψους 200 εκατ. EUR από την ΕΕ στο μέσο επιχειρηματικής ανάπτυξης και καινοτομίας των Δυτικών Βαλκανίων συνέβαλε στην κινητοποίηση συνολικών επενδύσεων ύψους 958 εκατ. EUR για τη στήριξη περίπου 4 700 επιχειρήσεων, στο πλαίσιο της οποίας χορηγήθηκαν περισσότερα από 2 800 δάνεια, δημιουργήθηκαν σχεδόν 80 000 θέσεις εργασίας και διευκολύνθηκαν 36 επενδύσεις μετοχικού τύπου.

Η **συνδεσιμότητα** διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στην επίτευξη των ΣΒΑ, δεδομένου ότι οι μεταφορές, η ενέργεια και η ψηφιοποίηση αποτελούν εν προκειμένω βασικούς τομείς. Οι ανθεκτικές υποδομές προάγουν τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και προωθούν την καινοτομία.

Το Μέσο Εταιρικής Σχέσης προώθησε τη βιώσιμη εκβιομηχάνιση στη Βραζιλία και το Μεξικό για την αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, ιδίως μέσω της προώθησης συνεργασιών μεταξύ της ΕΕ και των τοπικών επιχειρήσεων.

Το 2019 συγκροτήθηκε η ειδική ομάδα της συμμαχίας Αφρικής-Ευρώπης για την ψηφιακή οικονομία, η οποία συνέβαλε στην έκθεση σχετικά με τη στρατηγική ψηφιακού μετασχηματισμού για την Αφρική (2020-2030) που δημοσίευσε η Αφρικανική Ένωση.

Η αυξημένη σημασία της επιστήμης, των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας για τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη στις περιοχές ΑΚΕ αναγνωρίστηκε με την έναρξη ενός προγράμματος ύψους 60 εκατ. EUR στο πλαίσιο του 11ου Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης για την ενίσχυση των οικοσυστημάτων και των δυνατοτήτων καινοτομίας.

Παγκόσμια εμβέλεια

Η ΕΕ εξακολούθησε να εργάζεται για τη μείωση της φτώχειας, την καταπολέμηση των ανισοτήτων, τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης και την προώθηση της δημοκρατίας, της ειρήνης και της ασφάλειας σε ολόκληρο τον κόσμο.

Αφρική

Το 2019 ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις για μια ανανεωμένη συμφωνία εταιρικής σχέσης με τα κράτη ΑΚΕ, η οποία θα διαδεχθεί τη συμφωνία του Κοτονού και θα αναμορφώσει τις πολιτικές και οικονομικές σχέσεις με τους εταίρους αυτούς.

Η ΕΕ παρείχε στήριξη για τη δημοκρατική μετάβαση στο Σουδάν και διατήρησε την ισχυρή υποστήριξή της τόσο από πολιτική όσο και από οικονομική άποψη για τη μετάβαση στην Αιθιοπία. Σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα και την Αφρικανική Τράπεζα Ανάπτυξης, η ΕΕ ηγήθηκε της πρωτοβουλίας για την περιφερειακή ολοκλήρωση και την οικονομική ανάπτυξη στο Κέρασ της Αφρικής («Horn of Africa Initiative for Regional Integration and Economic Development») με το Τζιμπουτί, την Ερυθραία, την Αιθιοπία, την Κένυα και τη Σομαλία.

Το 2019 η ΕΕ κάλυψε επείγουσες ανθρωπιστικές ανάγκες σε επτά χώρες που εμπλέκονταν στην κρίση του Σαχέλ: Μπουρκίνα Φάσο, Μαυριτανία, Μάλι, Τσαντ, Νίγηρας, Νιγηρία και Καμερούν. Η ΕΕ διέθεσε ποσό άνω των 187 εκατ. EUR (εκ των οποίων περισσότερα από 141 εκατ. EUR στους πλέον ευάλωτους πληθυσμούς στις χώρες της G5) για τη στήριξη ανθρωπιστικών παρεμβάσεων.

Η ΕΕ υποστήριξε την αφρικανική πρωτοβουλία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας («Africa Renewable Energy initiative»)²² για την επίτευξη του στόχου της όσον αφορά την παραγωγή τουλάχιστον 10 GW ανανεώσιμης ενέργειας έως το 2020. Η ΕΕ έχει στρατηγικό συμφέρον να στηρίξει την πρωτοβουλία αυτή με στόχους που συνάδουν με την Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ, όπως προσδιορίζεται στην εταιρική σχέση για την πράσινη μετάβαση και την πρόσβαση σε ενέργεια που περιλαμβάνεται στη μελλοντική ολοκληρωμένη στρατηγική με την Αφρική.

Το 2019 μη στρατιωτικές αποστολές κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας είχαν ενεργό παρουσία στη Λιβύη, το Μάλι, τον Νίγηρα και τη Σομαλία, ενώ διοργανώθηκε επίσης μια νέα αποστολή στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία για τη στήριξη της μεταρρύθμισης των δυνάμεων ασφαλείας με τη σταδιακή ανάπτυξή τους σε ολόκληρη τη χώρα.

Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στο πλαίσιο μιας βασικής πρωτοβουλίας πολιτικής, της συμμαχίας Αφρικής-Ευρώπης για βιώσιμες επενδύσεις και θέσεις εργασίας, με την παροχή στήριξης και την ελαχιστοποίηση των επενδυτικών κινδύνων από την ΕΕ μέσω του ΕΕΣ. Η ΕΕ διευκόλυνε επίσης τον διαρθρωμένο διάλογο μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα σε 32 αφρικανικές χώρες, στο πλαίσιο της πλατφόρμας βιώσιμων επιχειρήσεων για την Αφρική του ΕΕΣ.

Με τη χρήση του Μέσου Εταιρικής Σχέσης, η ΕΕ εξακολουθεί να υλοποιεί τις οικονομικές, εμπορικές και επενδυτικές διαστάσεις της στρατηγικής εταιρικής σχέσης της με τη Νότια Αφρική, δίνοντας έμφαση στην εφαρμογή της συμφωνίας οικονομικής εταιρικής σχέσης (ΣΟΕΣ) μεταξύ της ΕΕ και της Κοινότητας για την Ανάπτυξη της Μεσημβρινής Αφρικής, της συμφωνίας του Παρισιού, καθώς και σε θέματα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).

Ασία, Κεντρική Ασία και Ειρηνικός

Η ευρωπαϊτική σύνοδος των υπουργών Εξωτερικών πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο στη Μαδρίτη και επικεντρώθηκε στις κοινές αξίες και τις κοινές προκλήσεις, και ειδικότερα στην αποτελεσματική πολυμερή προσέγγιση βάσει κανόνων.

Τον Ιανουάριο η υπουργική σύνοδος ASEAN-ΕΕ συμφώνησε καταρχήν να αναβαθμίσει τις σχέσεις σε στρατηγική εταιρική σχέση και τον Ιούνιο το Συμβούλιο της ΕΕ υπέγραψε με το Βιετνάμ μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών και μια συμφωνία προστασίας των επενδύσεων²³, τις οποίες ακολούθησε η σύναψη συμφωνίας-πλαίσου συμμετοχής τον Οκτώβριο.

Τον Απρίλιο το Συμβούλιο παρέτεινε για ένα επιπλέον έτος τα περιοριστικά μέτρα κατά της Μιανμάρ, συμπεριλαμβανομένων στοχευμένων περιοριστικών μέτρων κατά φυσικών προσώπων.

Η πρωτοβουλία με τίτλο «Responsible Supply Chains in Asia» (Υπεύθυνες αλυσίδες εφοδιασμού στην Ασία) είναι μια κοινή πρωτοβουλία, ύψους 9,5 εκατ. EUR, η οποία χρηματοδοτείται από το Μέσο Εταιρικής Σχέσης και έχει ως στόχο τη βελτίωση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των εργασιακών και των περιβαλλοντικών προτύπων σε επιχειρήσεις με αλυσίδες εφοδιασμού στην Κίνα, την Ιαπωνία, τη Μιανμάρ, τις Φιλιππίνες, την Ταϊλάνδη και το Βιετνάμ.

Κατά τη διάρκεια του 2019 ο μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη επικεντρώθηκε στην αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους και στην πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού σε ολόκληρη

²² <http://www.arei.org/>

²³ Τον Φεβρουάριο του 2020 ακολούθησε η επικύρωση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών άρχισε να ισχύει την 1η Αυγούστου 2020.

την περιοχή. Στον απόηχο των βομβαρδισμών του Πάσχα στη Σρι Λάνκα, ο μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη κινητοποιήθηκε γρήγορα προκειμένου να συμβάλει στην ενίσχυση της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και στην πρόληψη του βίαιου εξτρεισμού στη Σρι Λάνκα και τις Μαλδίβες.

Περιοχή διεύρυνσης

Η Επιτροπή εξακολούθησε να στηρίζει τις χώρες διεύρυνσης ώστε να βελτιώσουν την ετοιμότητά τους όσον αφορά την προσχώρηση στην ΕΕ και να προωθήσουν την περιφερειακή συνεργασία τόσο εντός της περιοχής των Δυτικών Βαλκανίων όσο και με την ΕΕ. Η ετήσια δέση μέτρων για τη διεύρυνση εγκρίθηκε στις 29 Μαΐου. Χάρη στην περαιτέρω πρόοδο που σημειώθηκε στη Δημοκρατία της Αλβανίας και στη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, η Επιτροπή διατήρησε τη σύστασή της για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Τον Οκτώβριο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να επανέλθει στο ζήτημα της διεύρυνσης πριν από την επόμενη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων. Οι διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν επίσημα τον Μάρτιο του 2020.

Η ΕΕ διέθεσε 880,7 εκατ. EUR για 39 έργα συνδεσιμότητας στους τομείς των μεταφορών και της ενέργειας στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας· τα έργα αυτά αναμένεται να κινητοποιήσουν επενδύσεις άνω των 3,2 δισ. EUR.

Τον Μάιο η Επιτροπή εξέδωσε τη γνώμη της σχετικά με την αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης²⁴, αναφέροντας ότι οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις θα πρέπει να ξεκινήσουν μόλις η Βοσνία-Ερζεγοβίνη επιτύχει την ορθή συμμόρφωση με τα κριτήρια προσχώρησης. Τον Δεκέμβριο το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα²⁵ σχετικά με τη γνώμη της Επιτροπής, για την οποία εξέφρασε την ικανοποίησή του.

Όσον αφορά την Τουρκία, τον Νοέμβριο το Συμβούλιο θέσπισε περιοριστικά μέτρα λόγω των παράνομων γεωτρήσεων της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο²⁶ και αποφάσισε να μειώσει την παρεχόμενη διμερή βοήθεια στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας, καθώς και το ποσοστό δανειοδότησης από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει την κοινωνία των πολιτών και τις επαφές μεταξύ των λαών, ενώ συνεχίστηκε παράλληλα η συνεργασία για τη στήριξη των Σύρων προσφύγων και τη διαχείριση της μετανάστευσης· ο πλήρης επιχειρησιακός προϋπολογισμός της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία διατέθηκε έως το τέλος του 2019.

Ευρωπαϊκή γειτονία

Το 2019 η ΕΕ συνέχισε να εφαρμόζει την αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας της, με την κινητοποίηση σημαντικής στήριξης για τις τέσσερις επανεστιασμένες προτεραιότητές της²⁷ και την πλήρη ενσωμάτωση των αρχών της διαφοροποίησης, της από κοινού οικειοποίησης, καθώς και μιας προσέγγισης βάσει κινήτρων.

²⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/COUNTRY_19_2778

²⁵ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2019/12/10/council-conclusions-on-commission-opinion-on-bosnia-and-herzegovina-s-application-for-membership-of-the-european-union/>

²⁶ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2019/11/11/turkey-s-illegal-drilling-activities-in-the-eastern-mediterranean-council-adopts-framework-for-sanctions/>

²⁷ Οι τομείς προτεραιότητας της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας είναι οι εξής: χρηστή διακυβέρνηση, δημοκρατία, ανθρώπινα δικαιώματα και κράτος δικαίου· οικονομική ανάπτυξη με σκοπό τη σταθερότητα· ασφάλεια· και μετανάστευση και κινητικότητα.

Στο πλαίσιο της ανατολικής γειτονίας, η υλοποίηση των «Είκοσι παραδοτέων έως το 2020» της ανατολικής εταιρικής σχέσης κατέγραψε ικανοποιητική πρόοδο, ιδίως όσον αφορά την οικονομία, τη συνδεσιμότητα, τις επαφές μεταξύ των λαών και τη χρηστή διακυβέρνηση.

Το 2019 γιορτάστηκε η 10η επέτειος της ανατολικής εταιρικής σχέσης, με τη διοργάνωση μιας εκδήλωσης υψηλού επιπέδου κατά την οποία αναδείχθηκαν σημαντικά επιτεύγματα όσον αφορά την τόνωση των οικονομιών και του εμπορίου, την ενεργειακή απόδοση, τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών και την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων. Στο πλαίσιο εμπεριστατωμένης διαβούλευσης σχετικά με το μέλλον της ανατολικής εταιρικής σχέσης, η οποία ξεκίνησε το 2019²⁸, υποβλήθηκαν 200 και πλέον παρατηρήσεις από ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών.

Με την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων σχετικά με τη συμφωνία για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων και επανεισδοχής για τη Λευκορωσία το 2019, όλες οι χώρες της ανατολικής εταιρικής σχέσης επωφελούνται πλέον από ευκολότερες μετακινήσεις στην ΕΕ.

Η ΕΕ, ανταποκρινόμενη στη σύγκρουση στο ανατολικό τμήμα της Ουκρανίας, εξακολούθησε να παρέχει ανθρωπιστική στήριξη και βοήθεια για τη σταθεροποίηση και τη γρήγορη ανάκαμψη. Επιπλέον, η ΕΕ κινητοποίησε και ανέπτυξε ειδική στήριξη στην περιοχή της Αζοφικής Θάλασσας.

Η πρωτοβουλία της ΕΕ «Σύμφωνο των Δημάρχων» παρέχει συνδρομή σε σχεδόν 400 δήμους στις χώρες της ανατολικής εταιρικής σχέσης για να υλοποιήσουν τις δεσμεύσεις τους για τη βιώσιμη ενέργεια και το κλίμα.

Όσον αφορά τη νότια γειτονία, ο μετριασμός των επιπτώσεων της παρατεταμένης συριακής κρίσης εξακολούθησε να αποτελεί προτεραιότητα καθ' όλη τη διάρκεια του 2019. Η διάσκεψη των Βρυξελλών III για τη στήριξη του μέλλοντος της Συρίας και της ευρύτερης περιοχής, η οποία πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο, επαναβεβαίωσε τη δέσμευση της ΕΕ.

Τον Ιούνιο εκδόθηκε κοινή πολιτική δήλωση με το Μαρόκο, και το σχέδιο δράσης ΕΕ-Μαρόκου και το ενιαίο πλαίσιο στήριξης παρατάθηκαν έως το τέλος του 2020. Τον Ιανουάριο παρατάθηκε για τριετή περίοδο τόσο το σχέδιο δράσης ΕΕ-Ισραήλ όσο και το σχέδιο δράσης ΕΕ-Παλαιστινιακής Αρχής.

Η ΕΕ στήριξε τις προεδρικές και βουλευτικές εκλογές στην Τυνησία τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο αντίστοιχα, οι οποίες εδραιώνουν περαιτέρω τη δημοκρατική της μετάβαση, ενώ συνέχισε επίσης να στηρίζει τη μετάβαση της Λιβύης προς μια σταθερή και ασφαλή χώρα, παρά την κατάσταση σχετικά με την ασφάλεια που επικρατεί στη χώρα.

Αποστολές κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας είχαν ενεργό παρουσία στην Ουκρανία, το Κόσοβο* και τη Γεωργία.

Λατινική Αμερική και Καραϊβική

Τον Απρίλιο η ΕΕ θέσπισε μια νέα στρατηγική για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (ΛΑΚ) — «ΕΕ-ΛΑΚ — Συνένωση δυνάμεων για ένα κοινό μέλλον»²⁹—, η οποία βασίζεται στη σύναψη

²⁸ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/news/european-union-opens-structured-consultation-future-eastern-partnership_en

²⁹ JOIN(2019) 6 final της 16ης Απριλίου 2019.

εταιρικών σχέσεων στους τομείς της ευημερίας, της δημοκρατίας, της ανθεκτικότητας και της αποτελεσματικής παγκόσμιας διακυβέρνησης.

Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των εταιρικών σχέσεων της ΕΕ στη ΛΑΚ μέσω πολιτικών και εμπορικών συμφωνιών. Τον Ιούλιο επιτεύχθηκε καταρχήν συμφωνία ως προς το εμπορικό σκέλος της συμφωνίας σύνδεσης ΕΕ-Mercosur (Αργεντινή, Βραζιλία, Παραγουάη και Ουρουγουάη). Ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις με το Μεξικό για μια εκσυγχρονισμένη συνολική συμφωνία, με εξαίρεση τον κατάλογο των φορέων δημόσιων συμβάσεων σε κανόνες τοπικού επιπέδου.

Οι δράσεις του Μέσου Εταιρικής Σχέσης περιλάμβαναν ένα σχέδιο για την ενίσχυση της προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στην περιοχή, σύμφωνα με τον ΠΟΕ και τις σχετικές συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ. Ένα έργο ύψους 9,5 εκατ. EUR στηρίζει υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές στην Αργεντινή, τη Βραζιλία, τον Ισημερινό, την Κολομβία, την Κόστα Ρίκα, το Μεξικό, τον Παναμά, το Περού και τη Χιλή.

Στη Βενεζουέλα, η παρατεταμένη πολιτική και ανθρωπιστική κρίση είχε σημαντικό αντίκτυπο στην περιοχή, κυρίως λόγω των πρωτοφανών μεταναστευτικών ροών. Η ΕΕ άσκησε αυξημένες πιέσεις στο καθεστώς μέσω στοχευμένων περιοριστικών μέτρων ενόψει της συνεχιζόμενης υποβάθμισης της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με την ενίσχυση παράλληλα της βοήθειας για τον πληθυσμό και τους μετανάστες της Βενεζουέλας.

Κατά τη διάρκεια του 2019, η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει την εφαρμογή της ειρηνευτικής συμφωνίας στην Κολομβία, μεταξύ άλλων με την παροχή στήριξης στην επιτροπή για την εξακρίβωση της αλήθειας, τη συνύπαρξη και τη μη επανάληψη.

Στο Μεξικό, ο μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη στήριξε κοινότητες κατά μήκος των βόρειων συνόρων με σκοπό την παροχή βοήθειας σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες.

Τον Σεπτέμβριο η ΕΕ και η Συμμαχία του Ειρηνικού υπέγραψαν κοινή δήλωση για την περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας και του διαλόγου.

Περιοχή του Κόλπου στη Μέση Ανατολή

Το Μέσο Εταιρικής Σχέσης, σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, τις αντιπροσωπείες της ΕΕ και τις υπηρεσίες της Επιτροπής, έχει υλοποιήσει σημαντικά επιτεύγματα στην περιοχή του Κόλπου σε τομείς όπως οι τεχνολογίες καθαρής ενέργειας, η ενεργειακή απόδοση, η κλιματική αλλαγή και η διαφοροποίηση της οικονομίας. Τα περισσότερα σχέδια καλύπτουν τις έξι χώρες του Συμβουλίου Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου (ΣΣΚ) και περιλαμβάνουν το δίκτυο καθαρής ενέργειας ΕΕ-ΣΣΚ, τον διάλογο ΕΕ-ΣΣΚ για τη διαφοροποίηση της οικονομίας, την εταιρική σχέση πολιτικής και προβολής της ΕΕ, καθώς και ένα σχέδιο για την προετοιμασία ενός περιφερειακού συστήματος προειδοποίησης κινδύνου και ανταλλαγής δεδομένων ακτινοβολίας.

* Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και είναι σύμφωνη με την απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών 1244/1999 και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσόβου.

Στο Ιράκ, η ΕΕ εξακολούθησε να εργάζεται για τις διαδικασίες σχετικά με τη σταθεροποίηση, τις μετασυγκρουσιακές μεταρρυθμίσεις, τη λογοδοσία και τη συμφιλίωση χωρίς αποκλεισμούς. Ο μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη παρείχε στήριξη στα Ηνωμένα Έθνη για την ψηφιοποίηση των αποδεικτικών στοιχείων για εγκλήματα που διαπράχθηκαν από το Ντάες και συνέβαλε στη βελτίωση της διαχείρισης των συνόρων στα σύνορα μεταξύ του Ιράκ και της Ιορδανίας.

Στην Υεμένη, η ΕΕ εξακολουθεί να στηρίζει τις προσπάθειες σταθεροποίησης και την ειρηνευτική διαδικασία. Έπειτα από τη σύναψη της συμφωνίας της Στοκχόλμης στο τέλος του 2018, παρασχέθηκε στήριξη στο πλαίσιο των προσπαθειών διαμεσολάβησης, του Ταμείου Οικοδόμησης της Ειρήνης των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και στο πλαίσιο ειδικών πρωτοβουλιών, όπως η συμφωνία για τον λιμένα της Χοντέιντα.